

Folketingets Finansudvalg
Christiansborg

28. august 2019

Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 31 (Alm. del) af 28. august 2019

Spørgsmål

Vil ministeren oversende talepapir fra samråd den 27. august 2019 om Økonomisk Redegørelse, jf. FIU alm. del - samrådspørgsmål A.

Svar

Nedenfor fremgår talepapiret fra samrådet om Økonomisk Redegørelse. Det bemærkes, at det talte ord gælder.

0. Forside

Tak for ordet.

Jeg har glædet mig til at præsentere regeringens første prognose for dansk økonomi.

Prognosen er det talmæssige grundlag for de igangværende økonomiforhandlinger med kommuner og regioner.

Og for regeringens politiske finanslovsforslag, som jeg ser frem til at præsentere.

1. Hvor står dansk økonomi nu?

Konjunkturudsigterne for dansk økonomi er aktuelt gode.

Dansk økonomi står stærkt. Vi forventer, at BNP vokser i et pænt tempo i 2019 og 2020.

Vores skøn er 1,7 pct. i år og 1,6 pct. næste år. Det er hæderlig vækst, men lidt mere afdæmpet sammenlignet med de seneste år.

Det går også godt på arbejdsmarkedet. Flere end nogensinde før er nu i beskæftigelse. Ledighedskøen er kort.

Men mørke skyer truer i horisonten. I de seneste måneder er risikobilledet fra udlandet blevet mere negativt. De sorte skyer er så at sige rykket tættere på.

Det betyder, at det meget vel kan være et markant anderledes og mere dystert billede, jeg kan præsentere i den næste prognose for dansk økonomi. Også selv det allerede er i december.

2. Det globale bagtæppe

Men først lidt om bagtæppet.

Der udkom ikke en Økonomisk Redegørelse i maj på grund af valget.

Derfor er det også længe siden, at en dansk regering har fremlagt sit syn på dansk økonomi.

I mellemtiden har dårlige nyheder om global økonomi fyldt meget i nyhedsbilledet.

Internationale organisationer – IMF, OECD og EU-Kommissionen – har nedjusteret deres skøn for global økonomi.

En lille åben økonomi som den danske vil blive berørt, når den globale vækst og samhandlen går ned i gear.

Men spørger man de internationale organisationer, er hovedscenariet fortsat pæn vækst.

Over 3 pct. i verdensøkonomien i 2019 og 2020. Det svarer omtrent til væksten i perioden fra 2012 til 2016, men er lidt under niveauet i 2017 og 2018.

3. Eksporten har klaret sig godt i 1. halvår 2019

En anden forklaring er, at danske virksomheder fortsat kan gøre sig gældende på de globale markeder.

Tallene for dansk eksport viser ikke aktuelt mange tegn på afmatning.

Især vareeksporten har klaret sig godt i år indtil videre.

Eksempelvis er eksporten af medicin og andre kemiske produkter steget med 16 pct. i første halvår.

Eksporten af maskiner klarer sig også godt og er steget med knap 12 pct. Det skyldes blandt andet salg af vindmøller.

I 2020 venter vi dog, at svagere global efterspørgsel vil slå mere igennem på eksporten. Men der er fortsat udsigt til fremgang.

4. Fortsat højt tempo i virksomhedernes investeringer

Dansk økonomi står også stærkt, fordi der er en solid indenlandsk efterspørgsel.

Der er kommet fart på investeringerne.

Virksomhederne har de seneste år investeret mere i maskiner, patenter, transportmidler, bygninger og anlæg.

Det kan man se her på figuren, som viser investeringskvoten. Det vil sige, virksomhedernes (brutto)investeringer i forhold til værdien, virksomhederne skaber (bruttoværditilvæksten). Investeringskvoten er overordnet set steget siden 2011 og har siden 2017 ligget over det historiske gennemsnit.

Virksomhedernes aktivitet afspejler blandt andet, at der er behov for at udvide produktionskapaciteten.

5. Gode forudsætninger for familiernes forbrug

Den indenlandske efterspørgsel bliver også båret frem af privatforbruget.

I disse år oplever danske familier en pæn forbrugsfremgang.

Vi forventer, at privatforbruget vokser med ca. 2 pct. i år og næste år.

Det er solidt og også højere end, hvad forbruget i gennemsnit er vokset med i indeværende opsving.

Det er samtidig ingen forbrugsfest, der er ude af kontrol. Under opsvinget i 00'erne voksede forbruget eksempelvis væsentligt hurtigere – med 3,3 pct. om året.

6. Fortsat positive takter på arbejdsmarkedet

Fremgang på arbejdsmarkedet er nemlig en af drivkræfterne bag privatforbruget.

Når flere får et job og får løn, stiger familiernes indkomster. Samtidig vokser lønningerne hurtigere end priserne, og det øger også indkomsterne.

Det er alt sammen med til at understøtte familiernes forbrug.

Vores prognose peger på, at de positive takter på arbejdsmarkedet fortsætter.

Vi venter, at beskæftigelsen stiger med ca. 65.000 personer frem mod 2020, og at over 3 mio. mennesker vil være i job.

Det giver os en unik mulighed.

En stærk økonomi skal virke for alle, og især for dem, som er i fare for at blive efterladt på perronen.

Vi har muligheden for at indfri den ambition nu, og den skal vi udnytte.

7. Ledigheden er lav, men er faldet relativt lidt...

Jeg glæder mig over, at ledigheden er lav.

Der er aktuelt godt 100.000 ledige, og det er få i et historisk perspektiv. Ledigheden har faktisk kun været lavere i 2007 og 2008, hvor arbejdsmarkedet var stærkt overophedet.

Alligevel er ledigheden kun faldet relativt lidt sammenlignet med fremgangen i beskæftigelsen.

Siden starten af 2013 er beskæftigelsen vokset med 240.000 personer. Ledigheden er i samme periode faldet med godt 50.000 personer.

Det meste af faldet fandt sted frem til 2016. Siden da har ledigheden næsten været uændret.

8. Store årgange af unge er trådt ind på arbejdsmarkedet

Siden starten af 2016 er det især dagpengeledigheden, som har ligget stabilt på omtrent 80.000 fuldtidspersoner.

Det har vi kigget nærmere på i Økonomisk Redegørelse.

Udviklingen skal ses i sammenhæng med, at flere unge (25-29 år) gør brug af dagpengesystemet.

Det skyldes blandt andet den demografiske udvikling. Det er børnebørnene til de store efterkrigsårgange, som er begyndt at træde ind på arbejdsmarkedet.

På figuren kan man se, hvordan toppene (efterkrigsårgangene, deres børn og børnebørn) er flyttet mod højre fra 2016 til 2019.

For mange tager det tid at gå fra uddannelse til job. Generelt har unge derfor lidt højere ledighed end for eksempel de 30-59-årige.

Den gode nyhed er, at mange unge har gode beskæftigelsesmuligheder. Andelen, som hver måned skifter dagpenge ud med beskæftigelse, er steget.

Dagpengeledigheden blandt unge er altså ikke stagneret, fordi unge ikke kan finde beskæftigelse, men fordi mange unge færdiggør en uddannelse og modtager dagpenge i en periode, inden de kommer i job.

9. Hvorfor er det ikke en økonomisk boble som i 00'erne?

Hvis vi skal lykkes med at få den stærke økonomi til at virke for alle, så er det vigtigt, at det ikke går som i 00'erne, hvor de gode tider blev sat over styr, fordi opsvinget løb løbsk.

Derfor skal man også som finansminister spørge sig selv: Går det for stærkt? Kommer vi til at opleve bobleøkonomi igen?

Vores vurdering er, at det ikke peger den vej.

Ethvert opsving får på et tidspunkt en ende. Heldigvis taler meget for, at opsvinget kan ende med en blød landing.

Det vil sige, at væksten gradvist og langsomt aftager. Uden et voldsomt tilbageslag som i 00'erne.

Det skyldes først og fremmest, at presset på arbejdsmarkedet fortsat er moderat.

Efterspørgslen efter arbejdskraft er blevet imødekommet, blandt andet fordi flere er trådt ind på det danske arbejdsmarked.

I 00'erne stak lønstigningerne af, mens de under det igangværende opsving har været moderate.

Samtidigt opfører danske familier sig snusfornuftigt.

Vi har ikke set udbredt hasarderet lånedrevet adfærd. Familierne har været forsigtige og kun øget forbruget, i takt med at indkomsterne er steget.

10. Heller ikke på boligmarkedet...

Boligmarkedet var en af de stærke drivkræfter bag overophedningen i 00'erne.

Derfor har vi også dedikeret et helt temakapitel til boligmarkedet i Økonomisk Redegørelse.

Fremgangen i huspriserne har været mere stabil under det igangværende opsving end under tidligere opsving.

Det viser den mørkeblå kurve her på figuren.

Priserne på ejerlejligheder er derimod steget kraftigt. Omtrent 60 pct. siden foråret 2012.

Der er små tegn på, at udviklingen er ved at bremse op.

Vi har set en stor byggeaktivitet, der tager presset af boligmarkedet. I København er udbuddet af ejerlejligheder for eksempel steget en del i løbet af det sidste år.

De senere år er der desuden lavet en række tiltag, som skal forhindre en situation som i 00'erne, hvor rigtig mange kom i klemme på boligmarkedet.

11. De fleste boligejere er robuste

Som det ser ud nu, er de fleste boligejere robuste. Det vil sige, deres gæld ikke er stor i forhold til boligens værdi.

Det kan man blandt andet se ved, at boligejerne med positiv nettoformue udgjorde ca. 85 pct. i 2017.

I modsat ende udgjorde andelen af husholdninger med negativ nettoformue ca. 15 pct. Denne andel har været aftagende siden 2012.

For langt de fleste boligejere med negativ nettoformue er der tale om et relativt begrænset beløb.

For størstedelen var den negative nettoformue mellem -200.000 til 0 kr. i 2017, mens kun ca. 1,5 pct. af alle boligejere havde en negativ nettoformue på mere end 1 mio. kr.

Når man kigger på tallene, skal man holde sig for øje, at nettoformuerne ikke medregner arbejdsmarkedspensioner eller bilformue. Det betyder, at størstedelen af boligejerne i praksis vil have en højere nettoformue, end opgørelsen umiddelbart giver indtryk af.

Alt det – og meget mere – kan man læse om i vores temakapitel.

12. Global usikkerhed har sat sig i lavere renter

Dansk økonomi er altså på rigtig mange måder godt rustet.

Men det er også vigtigt for mig at slå fast, at hvis den globale økonomi klarer sig væsentligt dårligere end forudsat, ja så vil det også sætte spor på vækst og beskæftigelse i Danmark.

Hvis vi tager et kig ud over Danmarks grænser, ser vi truende skyer i horisonten.

Det er for tidligt at udsende et varsel om farligt vejr, men det er også vigtigt, at vi er bevidste om risikoen.

På figuren er der fremhævet tre af de store risikofaktorer, som blandt andet har sat sig i lavere renter:

Den første er Brexit.

Den anden er handelskonflikten mellem USA og Kina, som allerede har betydet mindre verdenshandel.

Den tredje er vækstafmatningen i Tyskland.

13. Brexit vil påvirke dansk økonomi

Fra et dansk perspektiv, så er risikoen for et hårdt Brexit den helt store ubekendte i regnestykket.

Brexit-datoen er rykket tæt på, og hvis Storbritannien forlader EU uden en udtrædelsesaftale, vil det få konsekvenser for europæisk økonomi – og for dansk økonomi.

Storbritannien er en vigtig handelspartner for Danmark. Vi eksporterede for mere end 85 mia. kr. til Storbritannien i 2018.

Og det er alene den direkte eksport. En stor del af den danske eksport ender via andre lande i Storbritannien.

Det kan fx være en dansk eksportør, som leverer et produkt til en tysk bilproducent, som sælger en bil i Storbritannien.

Brexit er uden fortilfælde, så vi kommer ikke til forhånd at kunne sætte præcise tal på konsekvenserne.

Det er ikke kun et spørgsmål om de direkte konsekvenser for eksport og import, men også nye handelsmønstre, betydning for investeringer på tværs af lande, valutakursændringer, stemningen på de finansielle markeder og meget andet.

Vil de praktiske foranstaltninger i Storbritannien som grænsekontrol, toldbehandling, administrative systemer, lovgivning, eksempelvis være klar?

Det er også et stort spørgsmål, i hvilket omfang understøttende politik kan modvirke konsekvenserne på kort sigt.

Vi skal selvfølgelig forberede os bedst muligt. Men hvis der kommer et no-deal Brexit, så kan der meget vel komme udfordringer, som vi ikke har kunnet forudse, og som må håndteres.

Der er også risikoen for, at et Brexit kan føre til et negativt stemningskifte i europæisk økonomi.

Derfor er det vanskeligt – hvis ikke umuligt – at sætte præcise tal på betydningen af et no-deal Brexit.

Der er mange ubekendte, og mange faktorer spiller ind.

Men der er ingen tvivl om retningen ved et no-deal Brexit for dansk økonomi. Vi vil kunne få vækstrater, som er væsentligt lavere end det, vi har haft de seneste år.

Og det vil kunne betyde lavere beskæftigelse på den korte bane.

Den danske regering forbereder sig bedst muligt på de forskellige scenarier, men et no-deal-Brexit vil kunne mærkes.

14. Andre sorte skyer i horisonten...

Ud over Brexit er der også andre sorte skyer i horisonten.

En yderligere eskalering i den igangværende handelskonflikt mellem USA og Kina vil for eksempel ramme europæiske virksomheders produktion.

Handelskonflikten har allerede medført, at USA har indført told på 10 og 25 pct. på en stor del af handlen med Kina. Som modsvar har Kina pålagt told på import fra USA.

Ifølge IMF er de direkte effekter af handelskonflikten ikke i sig selv af en størrelsesorden, som forårsager recession. Men konflikten påvirker stemningen i den globale økonomi negativt og kan have betydelige afledte effekter på for eksempel forbrugs- og investeringslyst.

Den aktuelle vækstafmatning i Tyskland kan også vise sig at være mere langvarig end lagt til grund, og i givet fald vil det få større betydning.

Afmatningen i tysk økonomi er indtil nu især kommet til udtryk ved fald i industriproduktionen. Faldene de seneste to kvartaler har været de største i mere end ni år. Tillidsindikatorerne for 2. kvartal peger desuden på, at tilbagegangen er fortsat.

Tysk økonomi er den helt store motor i Europa, og hvis motoren sænker farten brat eller går ned i tempo i lang tid, kan det mærkes i resten af Europa.

Sammen med Brexit er det alt sammen begivenheder, vi ikke kan kontrollere. Men som kan slå verdensøkonomien ud af kurs.

Hvis det sker, vil det uundgåeligt også ramme dansk økonomi.

15. De offentlige finanser

Afslutningsvist vil jeg lige sige et par ord om de offentlige finanser.

Det bliver kort, fordi den økonomiske redegørelse er baseret på det tekniske finanslovsforslag for 2020. I forbindelse med Folketingets åbning fremlægger regeringen sit fulde finanslovsforslag og i den forbindelse også en opdateret fremskrivning til 2025.

Udgangspunktet er, at der i år er udsigt til et strukturelt underskud på de offentlige finanser på 0,1 pct. af BNP og strukturel balance i 2020. Finansministeriets skøn er dermed uændrede i forhold til det Konvergensprogram, der blev lagt frem i april.

Når det kommer til den faktiske saldo, har Finansministeriet opjusteret sit skøn for navnlig de meget volatile indtægter fra pensionsafkastskatten i år, så der nu er udsigt til et overskud på 1,9 pct. af BNP i 2019. Det ventes at falde til 0,4 pct. af BNP næste år.

Så med den politik, der er ført af skiftende regeringer gennem mange år – siden SR-regeringen i 1990'erne tog fat på reformer, der bragte ledigheden ned, og med den budgetlov, som S-R-SF regeringen indførte i 2014 – er Danmark nu et land med en grundlæggende sund økonomi, som nyder den højeste kreditværdighed internationalt.

Det gode udgangspunkt skal vi holde fast i. Og det har regeringen tænkt sig at gøre. Men med den afgørende forskel, at vi vil fremlægge en ny og retfærdig retning i den økonomiske politik, som blandt andet vil sikre vores fælles velfærd den plads, den fortjener.

16. Spørgsmål?

Tak for ordet. Jeg glæder mig til at besvare jeres spørgsmål.

Med venlig hilsen

Nicolai Wammen
Finansminister